

ՀՀ ԳԱԱ Վ. Համբարձումյանի անվ.
Բյուրականի աստղադիտարանի
գիտական և գիտակազմակերպական
գործունեության հաշվետվություն
2017

11 դեկտեմբերի 2017, Բյուրական

Գիտական ուղղությունները

ԲԱ գիտական հետազոտությունների հիմնական ուղղությունները կապված են անկայուն օբյեկտների և երևույթների ուսումնասիրության հետ.

- աստղառաջացման երևույթ, աստղառաջացման տիրույթներ, երիտասարդ աստղեր,
- միգամածություններ, դրանց կապն աստղերի հետ, առաջացման մեխանիզմն ու էվոլյուցիան,
- գալակտիկաների միջուկային և աստղառաջացման ակտիվություն,
- տեսական հետազոտություններ՝ ճառագայթման տեղափոխման տեսություն, սպեկտրների մեկնաբանություն,
- նոր ուղղություններ՝ աստղաքիմիա, աստղակենսաբանություն, բարձր էներգիաների աստղաֆիզիկա և այլ:

Բազային ծրագիր «Անկայուն երևույթների դերը տիեզերական օբյեկտների էվոլյուցիայում»:

ԲԱ կառուցվածքը, անձնակազմը

ՏՆՕՐԵՆ

ԳԻՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

ԳԻՏԱԶԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆՆԵՐ

Տեսական աստղաֆիզիկա

Բարձր էներգիաների աստղաֆիզիկա

Աստղագիտական շրջահայություններ

Անկայուն երևույթներ

Երիտասարդ աստղային օբյեկտներ

Աստղաքիմիա, աստղակենսաբանություն և ԱՄ

Ալյուիվ գալակտիկաներ

Գերնոբեր

Պատմամշակութային աստղագիտություն

ԵՆԹԱԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔԱՅԻՆ ՄԻԱՎՈՐՆԵՐ

Դիտողական աստղագիտության բաժին

2.6մ աստղադիտակ

Շմիդտի համակարգի 1մ աստղադիտակ

Փոքր աստղադիտակներ

Աստղաինֆորմատիկայի բաժին

Համակարգչային ցանց և համացանց

ԲԱ համացանցային կայքէջ

Գիտական գրադարան

Դիտողական արխիվ

Հայկական վիրտուալ աստղադիտարան

Հաշվողական աստղաֆիզիկա, աստղալիճակագրություն

Կիրառական աստղագիտության կենտրոն

ՄԱՄ տարածաշրջանային կենտրոն

ՏՆՕՐԻՆՈՒԹՅՈՒՆ

Փոխտնօրեն

Գիտական քարտուղար

Տնօրենի տեղակալներ

ՀԱՇՎԱՊԱՀՈՒԹՅՈՒՆ

ԻՆԺԵՆԵՐԱՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ ԱՆՁՆԱԿԱԶՄ

Ինժեներներ և տեխնիկներ

Մեխանիկական արհեստանոց

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԱՆՁՆԱԿԱԶՄ

Վարորդներ

Բանվորներ և ալգեպան

Պահակներ

Հավաքարարներ

ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԿԱՊԵՐԻ ԲԱԺԻՆ

Լրատվական և գովազդային ծառայություն

Ֆոնդհայթայթում

Միջոցառումների համակարգում

Հրատարակչություն

Այցելությունների ծառայություն

Վ. Համբարձումյանի տուն-թանգարան

Հանրային և կրթական ծրագրեր

ԵՐԻՏԽՈՐՀՈՒՐԴ, ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎՆԵՐ

Կադրեր

Գիտաշխատողներ

41+2

ՀՀ ԳԱԱ ակադ.

1

գլխավոր գ.ա.

4

ՀՀ ԳԱԱ թղթ-անդամ

1

առաջատար գ.ա.

6

Գիտության դոկտորներ

4 (6)

ավագ գ.ա.

10

Գիտության թեկնածուներ

20

գիտաշխատող

6

Առանց գիտ. աստիճանի

15

կրտսեր գ.ա.

13

Ասպիրանտներ

2

ավագ լաբորանտ

2

Այլ աշխատակիցներ

69

Գիտա-օժանդակ

8

Վարորդներ

2

Հաշվապահություն

3

Բանվորներ

9

Պահակներ

23

Ինժեներներ

8

Հավաքարարներ

6

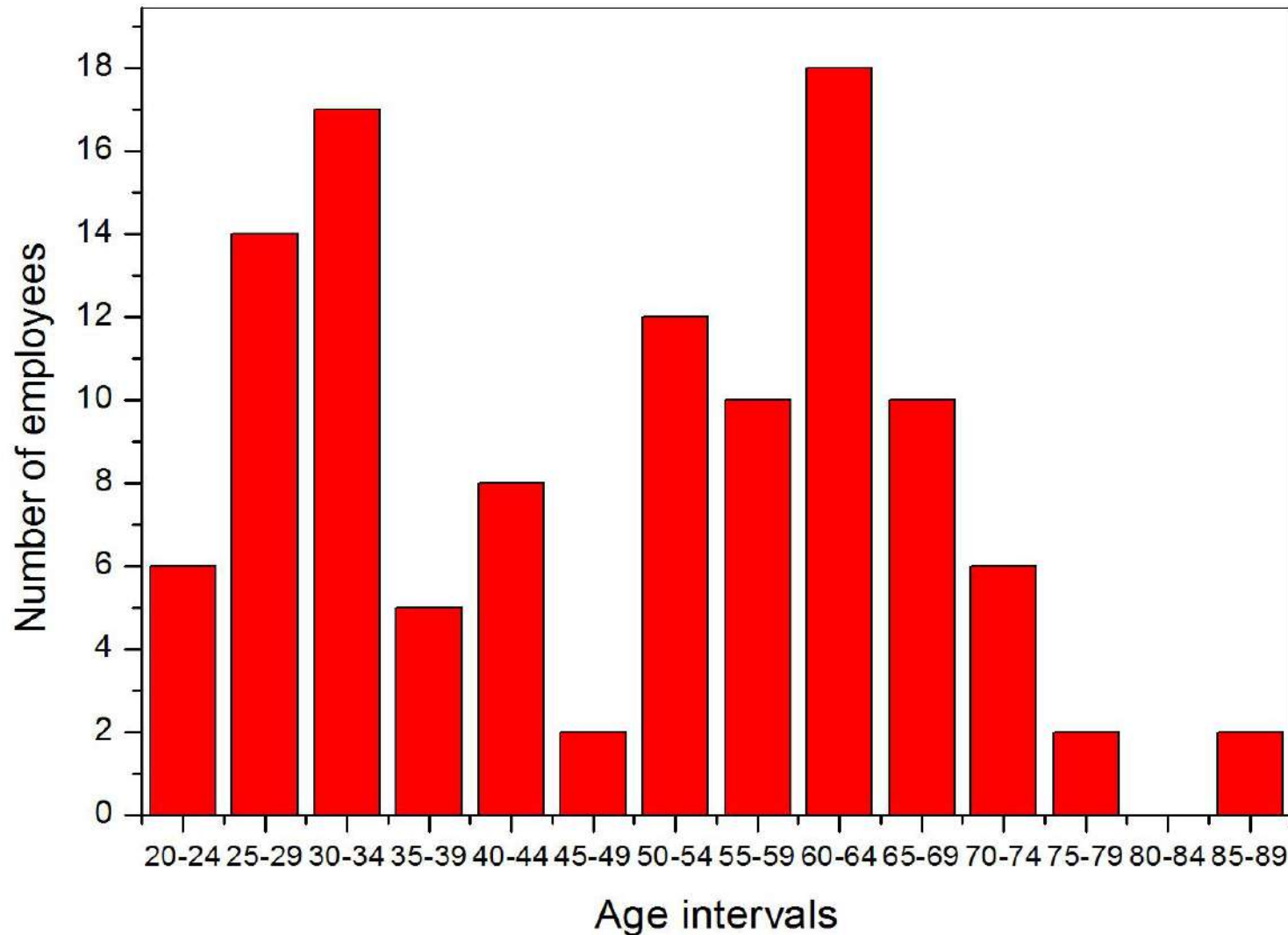
Տեխնիկներ

6

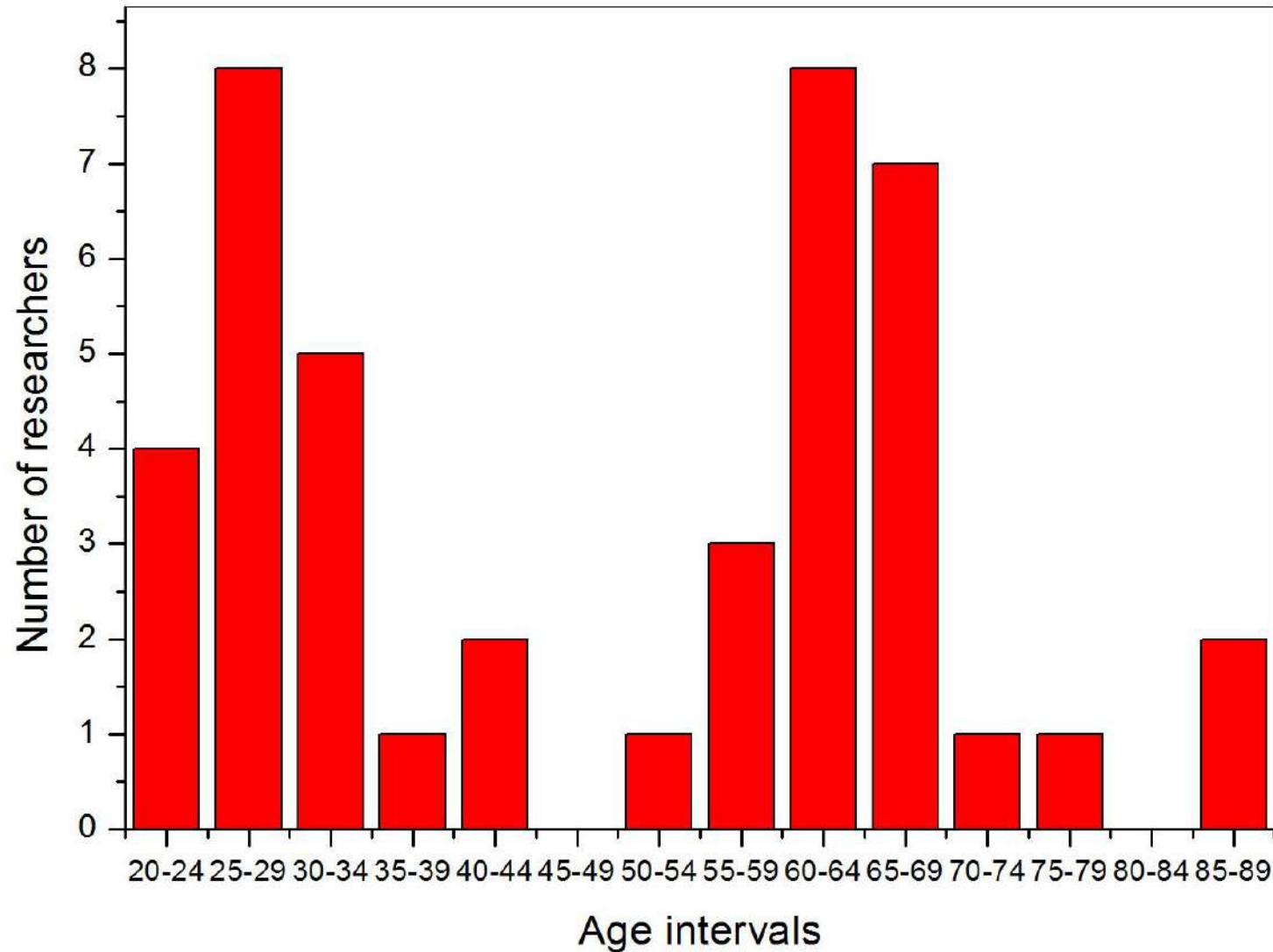
Այլ տնտեսական

4

ԲԱ անձնակազմի տարիքային բաշխումը

ԲԱ գիտական անձնակազմի տարիքային բաշխումը

Գիտական անձնակազմ

ՄԱՄ անդամներ

ԵԱԸ անդամներ

ԵԱԱԸ անդամներ

Միջազգային կազմակերպությունների ղեկավար մարմինների անդամներ

Երիտասարդ գիտաշխատողներ

Արթուր Հակոբյան՝ ֆմգթ, ԳՀ բաժնի վարիչ, ԳՊԿ թեմայի ղեկավար, ԳԽ անդամ, ԲԱ սեմինարների ղեկավար, ՀՀ առավել արդյուն. երիտ. գիտ., ANSEF

Սաթենիկ Ղազարյան՝ ֆմգթ, ԳՊԿ թեմայի ղեկավար, ՀՀ առավել արդյուն. երիտ. գիտ.

Դանիել Բաղդասարյան՝ ֆմգթ, ծրագրավորման դասընթացի ղեկավար

Անահիտ Սամսոնյան՝ ԲԱ երիտխորհրդի նախագահ, Հ2020 Տիեզերքի ոլորտի համակարգող, ANSEF

Նաիրա Ազատյան՝ ԲԱ երիտխորհրդի քարտուղար, դիտողական ժամանակի բաշխման հանձնաժողովի քարտուղար

Մկրտիչ Գևորգյան՝ 2.6մ աստղադիտակի պատասխանատու, ԳՏ հանձնաժողով

Գուրգեն Պարոնյան՝ ԲԱ դիտողական արխիվի թվայնացման նախագծի ղեկավարի տեղակալ, ԳՏ հանձնաժողով

Հայկ Աբրահամյան՝ գրակ. և ծրագրային ապահովման հանձնաժ. քարտուղար, ANSEF

Լիլիթ Բարխուդարյան՝ ԲԱ սեմինարների քարտուղար

Սոնա Ֆարմանյան՝ ԲԱ ՀԿ բաժնի ղեկավար, ANSEF, այլ դրամաշնորհներ, ՄԱՄ ԱՁՏԳ

Գոռ Միքայելյան՝ համացանցային կայքէջի պատասխանատու, ՄԱՄ ԱՁՏԳ

Տեսական աստղաֆիզիկա

Բաժնի վարիչ. **Արթուր Նիկողոսյան**

Բաժնի կազմը. Հովհաննես Պիկիցյան, Աշոտ Հակոբյան
Արտասահմանյան խորհրդատուներ.

2017թ. կարևորագույն գիտական արդյունքը.

«Գծային պատկերներ» եղանակի միջոցով բացահայտ տեսքով լուծվել է վերջավոր երկրաչափական հաստության, միաչափ, իզոտրոպ, մաքուր ցրմամբ օժտված միջավայրում ճառագայթային էներգիայի անցման ու անդրադարձման ոչ գծային խնդիրը:

Տպագրած աշխատանքները. 1+4+3

Զեկուցումներ.

Սեմինարներ. 0

Նախագծեր, դրամաշնորհներ. Աշոտ Հակոբյան՝ ԳՊԿ թեմա
Գործուղումներ. Վրաստան

Այլ գործունեություն. Արթուր Նիկողոսյան՝ «Աստղաֆիզիկա»
ամսագրի գլխավոր խմբագիր, ԲԱ ԳԽ

Բարձր էներգիաների աստղաֆիզիկա

Բաժնի վարիչ. **Գագիկ Տեր-Ղազարյան**

Բաժնի կազմը. Հայկ Սարգսյան, Հովհաննես Դեմիրճյան
Արտասահմանյան խորհրդատուներ.

2017թ. կարևորագույն գիտական արդյունքը.

Մշակվել են թվային մոդելավորման համար հաշվարկային ալգորիթմների ծրագրերը: Դրանց միջոցով անալիտիկ և թվային եղանակով մանրամասն հետազոտվել են հետևյալ հիմնարար խնդիրները. 1) Հաշվարկվել են M82X-2 ռենտգենյան աղբյուրի առաջարկված նախորդ մոդելի աստղաֆիզիկական ճշտումները կապված աղբյուրի պտույտի և մագնիսական դաշտի հետ; 2) Կառուցվել են միջին զանգվածով սև խոռոչների միկրոսկոպիկ մոդելները: Դրա միջոցով հաշվարկվել են «սերմնային» սև խոռոչների ֆիզիկական բնութագրերը գեր-պայծառ M82X-2, M82X-1, և հիպեր-պայծառ HLX-1 ռենտգենյան աղբյուրների մեջ; 3) Ուսումնասիրվել է, կամայական պտտողական պարամետրներով, $2N+1$ և $2N$ -չափանի էքստրեմալ Մայերս-Պերիի սև խոռոչների հորիզոնի մոտակա սահմանում շարժվող փորձնական մասնիկի դինամիկան:

Տպագրած աշխատանքները. $0+2+0$

Զեկուցումներ.

Սեմինարներ. Դեմիրճյան

Նախագծեր, դրամաշնորհներ.

Գործուղումներ. Օման (2)

Այլ գործունեություն. ԲԱ ԳԽ

Աստղագիտական շրջահայություններ

Բաժնի վարիչ. **Արեգ Միքայելյան**

Բաժնի կազմը. Կամո Գիգոյան, Մարիետտա Գյուլզադյան, Գայանե Կոստանդյան, Հայկ Աբրահամյան, Գուրգեն Պարոնյան, Գոռ Միքայելյան
Արտասահմանյան խորհրդատուներ. Տիգրան Արշակյան, Վալերի Համբարյան
(Գերմանիա)

2017թ. կարևորագույն գիտական արդյունքը.

SDSS DR7-DR8-DR9 սպեկտրադիտական տվյալների հիման վրա առաջին անգամ կատարվել է 779 Մարգարյանի գալակտիկայի համասերտ սպեկտրային դասակարգում, ինչը հնարավորություն է տալիս ճշտել բազմաթիվ գալակտիկաների սպեկտրային դասերը և ենթադասերը և հետագա վիճակագրական ուսումնասիրություններ կատարել (Ա. Միքայելյան): Հայտնաբերվել է նոր ածխածնային թզուկ 100 pc հեռավորության վրա և որը սպեկտրում ցույց է տալիս H α առաքում (Կ. Գիգոյան):

Տպագրած աշխ. 1+7+6
Զեկուցումներ.

Սեմինարներ. Միքայելյան (2), Կոստանդյան; հրավիրված՝ 2 (Միք.)

Նախագծեր, դրամաշնորհներ. Արեգ Միքայելյան՝ ԳՊԿ թեմա, ԳՊԿ-BMBF

Գործուղումներ. Ֆրանսիա (2), Գերմանիա (3), Բելգիա (3), Չեխիա, Իսրայել, Չինաստան, ՌԴ, Շվեյցարիա, Նորվեգիա, Եթովպիա, Հունգարիա, Բուլղարիա, Թայիլանդ, Ղազախստան, Արցախ (2)

Այլ գործունեություն. ԲԱ դիտողական արխիվ, ՀՎԱ, Ռոսկոսմոս, դասավանդում, օլիմպիադաներ

Անկայուն երևույթներ

Բաժնի վարիչ. **Հայկ Հարությունյան**

Բաժնի կազմը. Նորայր Մելիքյան, Ելենա Նիկողոսյան, Սաթենիկ Ղազարյան, Դանիել Բաղդասարյան, Նաիրա Ազատյան, Անի Գրիգորյան, Հովհաննես Պողոսյան

Արտասահմանյան խորհրդատուներ. Ժորժ Ալեսյան (Ֆրանսիա)

2017թ. կարևորագույն գիտական արդյունքը.

Մոտիկ և միջին ԵԿ լուսաչափական տվյալների հիման վրա UKIDSS J185318.36+012454.5 երիտասարդ աստղային օբյեկտի մոտ հայտնաբերվել է հզոր բռնկում, որը գերազանցում է 5^m: Լուսաչափական տվյալների հիման վրա UKIDSS J185318.36+012454.5-ը դասակարգվում է որպես միջին զանգվածի երիտասարդ աստղային օբյեկտ, որը գտնվում է Class 0/I էվոլյուցիոն փուլում: Ըստ բռնկման տիպի այդ օբյեկտը կարելի է դասակարգել, որպես MNor տիպի օբյեկտ (Ե. Նիկողոսյան): Եզրակացություն է արվել, որ մութ էներգիայի և սովորական բարիոնային նյութի փոխազդեցության ընթացքում ավելանում է բարիոնային բոլոր օբյեկտների ներքին էներգիան, նվազում է բոլոր օբյեկտների, այդ թվում՝ ատոմային միջուկների կայունությունը, որն արտահայտվում է կապի էներգիայի նվազմամբ: Դա էլ հանգեցնում է զանգվածի աճի: Դրանով լուծվում է պարադոքսը, թե ինչու շատ ավելի փոքր չափերի դեպքում Տիեզերքը չի գտնվել Շվարցշիլդի շառավղով գնդաձևի ներսում (Հ. Հարությունյան):

Տպագրած աշխատանքները. 2+3+6

Զեկուցումներ.

Սեմինարներ. Նիկողոսյան, Ղազարյան, Բաղդասարյան, Ազատյան

Նախագծեր, դրամաշնորհներ. Սաթենիկ Ղազարյան՝ ԳՊԿ երիտ. թեմա

Գործուղումներ. **Գերմանիա**, Ռուսաստան (3), Ավստրիա, Հորդանան, Արցախ

Այլ գործունեություն. ԲԱ դիտողական արխիվ, Ռոսկոսմոս, ԲԱ ԳԽ

Երիտասարդ աստղային օբյեկտներ

Բաժնի վարիչ. **Տիգրան Մաղաքյան**
Բաժնի կազմը. Տիգրան Մովսիսյան,
Մկրտիչ Գևորգյան, Հասմիկ Անդրեասյան
Արտասահմանյան խորհրդատուներ.

2017թ. կարևորագույն գիտական արդյունքը.

HH 154 և HH 83 արտահոսքերի սեփական շարժումների ուսումնասիրությունը թույլ տվեց հաստատել, որ այն ձևավորվել է էպիզոդիկ արտանետումների ընթացքում: Կատարվել է էրուպտիվ փոփոխականների (FUors - ի, EXors - ի և միջանկյալ օբյեկտների) դասակարգում:

Տպագրած աշխատանքները. 0+1+4

Զեկուցումներ.

Սեմինարներ. Մովսիսյան

Նախագծեր, դրամաշնորհներ. Տիգրան Մաղաքյան՝ ԳՊԿ թեմա
Գործուղումներ. Չեխիա, Ռուսաստան (3), Գերմանիա, Իտալիա
Այլ գործունեություն. ԲԱ ենթակառուցվածքային բաժիններ, 2.6մ
աստղադիտակ, ԲԱ ԳԽ

Աստղաքիմիա, աստղակենսաբանություն և արտաբեզականային մոլորակներ

Բաժնի վարիչ. **Արարատ Եղիկյան**

Բաժնի կազմը. Արմեն Հակոբյան, Անահիտ Սամսոնյան
Արտասահմանյան խորհրդատուներ.

2017թ. կարևորագույն գիտական արդյունքը.

Տեսական Cloudy մոդելի և համակարգչային հաշվարկների հիման վրա ցույց է տրվել, որ երիտասարդ և միջին տարիքի մոլորակաձև միգամածություններում կարող են գոյատևել ջրային սառույցները: Վերլուծվել է մոլորակաձև և WR միգամածություններում արագ աստղային քամով պայմանավորված հարվածի ալիքով արագացված պրոտոնների հոսքի հաստատման ժամանակի, հոսքի արժեքի, սառույցների և փոշու ճառագայթահարման դոզաների հաշվարկը համաձայն դիտումներով հաստատված տեսության: Վերլուծվել է նախակենսաբանական նշանակության բարդ միացությունների արտերկրային պայմաններում առաջացման հնարավորությանը:

Տպագրած աշխատանքները. 0+1+2

Զեկուցումներ.

Սեմինարներ. Եղիկյան (2), Հակոբյան
Նախագծեր, դրամաշնորհներ.

Գործուղումներ. **Գերմանիա**, Զեխիա, Իսպանիա,
Բելգիա

Այլ գործունեություն. Հ2020 Տիեզերքի ոլորտ

Ակտիվ գալակտիկաներ

Բաժնի վարիչ. **Ռուբեն Անդրեասյան**

Բաժնի կազմը. Աբրահամ Մահտեսյան, Սուսաննա Հակոբյան,
Արթուր Ամիրխանյան, Անահիտ Եղիազարյան, Գաբրիել
Օհանյան

Արտասահմանյան խորհրդատուներ.

2017թ. կարևորագույն գիտական արդյունքը.

Ցույց է տրվել, որ ակտիվ գալակտիկաների կենտրոնական տիրույթներում «Բիրմանի էֆեկտի» շնորհիվ մագնիսական դաշտերի առաջացումը հնարավոր է և նյութի արտահոսքի և ակրեցիայի պայմաններում: Ընդ որում այդ երկու դեպքերում առաջացած դիպոլային մագնիսական դաշտի մոմենտները գալակտիկաների պտտական մոմենտների հետ ունենում են տարբեր կողմնորոշում: Այդ հանգամանքը տալիս է սկզբունքային հնարավորություն դիտումների միջոցով որոշել, թե որ գործընթացն է գերակշռում. նյութի արտահոսքը, թե ակրեցիան (դեկ. ֆ.-մ. գ. թ. Ռ. Անդրեասյան)

Տպագրած աշխատանքները. 0+
Զեկուցումներ.

Սեմինարներ. Մահտեսյան (2)
Նախագծեր, դրամաշնորհներ.
Գործուղումներ.

Այլ գործունեություն. ԲԱ փոքր աստղադիտակներ, ՄԱՄ ԱԶՏԳ, ԲԱ
այցելություններ

Գերնորեր

Բաժնի վարիչ. **Արթուր Հակոբյան**

Բաժնի կազմը. Լևոն Արամյան, Արփի Կարապետյան, Լիլիթ Բարխուդարյան

Արտասահմանյան խորհրդատուներ. *Դանիել Կունյո, Գարի Մամոն (Ֆրանսիա), Մասիմո Տուրալո (Իտալիա)*

2017թ. կարևորագույն գիտական արդյունքը.

Առաջին անգամ ցույց է տրվել, որ u վաղ, u' ուշ պարուրաձև գալակտիկաներում Ia դասի ԳԱ-երի համեմատ միջուկի կոլապսով (ՄԿ) ԳԱ-երի ուղղահայաց բաշխումը մոտ երկու անգամ մոտ է մայր գալակտիկաների սկավառակների հարթության նկատմամբ (Ա. Հակոբյան)

Տպագրած աշխատանքները. 0+3+4

Զեկուցումներ.

Սեմինարներ. Հակոբյան

Նախագծեր, դրամաշնորհներ. ԳՊԿ թեմա, ANSEF

Գործուղումներ. **Ֆրանսիա**, Չեխիա (2)

Այլ գործունեություն. ԲԱ սեմինարներ, ԲԱ ԳԽ

Պատմամշակութային աստղագիտություն

Բաժնի վարիչ. **Գրիգոր Բրուտյան**

Բաժնի կազմը. Սոնա Ֆարմանյան

Արտասահմանյան խորհրդատուներ. *Մոհամեդ Բաղերի (Իրան)*

2017թ. կարևորագույն գիտական արդյունքը.

Բացայայտուել է Հայաստանի տարբեր վայրերում տարածված խոյակերպ ու ձիակերպ տապանաքարերի իմաստը: Ցույց է տրվել, որ այդ տեսակի տապանաքարերը արդյունք են Հայոց հնագոյն Նախահայկական օրացույցի հետ կապված տիեզերական պատկերացումները: Ցույց է տրվել, որ աստղասփուռների հայտնագործությունը ամբողջովին արդյունք է Վ. Համբարձումեանի ստեղծագործության: Ճշգրտուել են Անանիա Շիրակունու ծննդյան և մահվան հնարավոր թթ. (ծն. 635-43 և մհ. 672-77):

Տպագրած աշխատանքները. 0+3+1

Զեկուցումներ.

Սեմինարներ.

Նախագծեր, դրամաշնորհներ. Սոնա Ֆարմանյան՝ ANSEF, IAU OAD

Գործուղումներ. Իսպանիա, Չեխիա, Եթովպիա, Իտալիա, Չինաստան

Այլ գործունեություն. UNESCO կոնֆերանս «Մերձավոր Արևելքի աստղագիտական ժառանգությունը», Վ. Համբարձումյանի տուն-թանգարան, ԲԱ հասարակական կապեր

Գիտական խորհրդատուներ

Էդուարդ Խաչիկյան, ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոս, գլխ. գիտաշխ.

Էլմա Պարսամյան, ՀՀ ԳԱԱ թղթակից-անդամ, գլխ. գիտաշխ.

Անհատ գիտաշխատող.

Արմեն Գյուլբուդադյան, ֆմգդ, առաջատար գիտաշխատող
2017թ. կարևորագույն գիտական արդյունքը.

Հայտնաբերվել են մի քանի նոր աստղառաջացման տիրույթներ, ինչպես նաև գիսավորաձև միգամածություններ, Հերբիգ-Հարոյի օբյեկտներ և մեծ փոփոխությամբ աստղեր: Բոլոր սպեկտրալ և լուսատվության դասերի աստղերի համար կառուցվել են մոտ ինֆրակարմիր գույների (J-H)/(H-K) դիագրամները (Ա. Գյուլբուդադյան):

Տպագրած աշխատանքները. 0+2+1

Սեմինարներ.

Նախագծեր, դրամաշնորհներ.

Գործուղումներ.

Այլ գործունեություն.

ԳՀ բաժինների համեմատական ակտիվությունը

Բաժնի վարիչ	Գիտ. թիվը	Հրատ. աշխատ.	Սեմ.	Դրամ.	Գործու- ղում	Մեկ գիտ. գր. հոդվ.
Արթուր Նիկողոսյան	3	1+4+3	-	1	1	1.33
Գագիկ Տեր-Ղազարյան	3	0+2+0	1	-	2	0.66
Արեգ Միքայելյան	7	1+7+6	5	2	21	1.00
Հայկ Հարությունյան	8	2+3+6	4	1	7	0.38
Տիգրան Մաղաքյան	4	0+1+4	1	1	6	0.25
Արարատ Եղիկյան	3	0+1+2	3	1	4	0.33
Ռուբեն Անդրեասյան	6	0+0+5	2	-	-	0.00
Արթուր Հակոբյան	4	0+3+4	1	2	3	0.75
Գրիգոր Բրուտյան	2	0+3+1	-	1	5	1.50
Էդուարդ Խաչիկյան	1	0+0+0	-	-	-	0.00
Էլմա Պարսամյան	1	0+0+1	-	-	-	0.00
Արմեն Գյուլբուդադյան	1	0+2+1	-	-	-	2.00

ՀՀ ԳԱԱ հանձնարարականները

1. Հաստատվել է ԲԱ կառուցվածքը, որը ներառում է ութ գիտահետազոտական (ԳՀ) բաժին և մեկ ԳՀ խումբ, երեք ենթակառուցվածքային ստորաբաժանում (Դիտողական աստղագիտություն, Աստղաինֆորմատիկա և Կիրառական աստղագիտություն), հաշվապահություն, ինժեներատեխնիկական և տնտ. անձնակազմ: Ստեղծվել են ժամանակակից ուղղություններով ԳՀ բաժիններ:
2. Գիտական անձնակազմի տեսակարար կշիռն ավելացնելու նպատակով գիտական բաժիններում աշխատանքի է ընդունվել 5 աշխատակից: Ներկայումս կա 41 ԲԱ գիտաշխատակից և 2 ասպիրանտ:
3. Հեղինակավոր միջազգային հանդեսներում տպագրվող հոդվածների թիվը: Այդ նպատակով հաջողվել է ընդգրկվել «Astronomy and Astrophysics» հանդեսում առանց էջավճարի տպագրվող երկրների ցանկում:
4. Սահմանվել է բարձր արդյունավետությամբ երիտասարդ գիտաշխատողների 3 լրացուցիչ հավելավճար՝ յուրաքանչյուրն ամսական 50000 ՀՀԴ:

Գիտակազմակերպական հարցեր

Աշխատանքային կարգապահություն

- ✓ Աշխատանքային պայմանագրեր
- ✓ Աշխատանքային ժամերը
- ✓ Աշխատակիցների ներկայությունը / այլ զբաղվածությունը
- ✓ ԳՀ բաժինների վարիչների հսկողությունը, դրույքաչափերը

ԳՀ բաժիններ

Ենթակառուցվածքներ. դիտողական աստղագիտություն,
աստղաինֆորմատիկա, ինժեներատեխնիկական անձնակազմ

Գիտնականների աշխատանքի արդյունավետության
չափորոշիչների մշակում՝ աշխատավարձերի վերաբաշխում

-ԲԱ թեմատիկ դրամաշնորհներ

ԲԱ արդյունավետ երիտասարդ գիտաշխատողներ

ԲԱ սեմինարների վերակազմակերպում

Գործուղման գումարներ

ԲԱ գիտատեխնիկական հանձնաժողով

ԲԱ գրականության և ծրագրային ապահովման հանձնաժողով

Գիտաժողովներ, այլ միջոցառումներ

- 29-30.04 ՆԱՍԱ-ի Տիեզերական կիրառությունների հաքաթոնը
- 02-03.05 Բենիկ Թումանյանի 100-ամյակին նվիրված գիտաժողովը
- 25.05 Հայաստան-Բրանդենբուրգ աշխատաժողովի մասնակիցները**
- 31.05 «Արտարեգակնային մոլորակներ և աստղակենսաբանություն»**
- 08.06 DAAD տնօրեն Սիլվիա Շմիդի տեղեկատվական սեմինարը
- 15.06 «Աստղային դարպասների» բացումը
- 22-29.06 ԵՊՀ ուսանողների ամառային պրակտիկան
- 19.07 ՀՀ նախագահի այցը ԲԱ
- 18-20.07 «Իմ Տիեզերքը» շարադրությունների մրցույթի հաղթողներ
- 01-14.08 Ռոսկոսմոսի Բյուրական-Օրիոն դպրոցը**
- 21-27.08 4-րդ Բյուրականյան գիտաճամբարը
- 17-27.09 CETI lab ցուցահանդեսը
- 25-29.09 Աստղասփյուռներ-70 / փոքր և միջին աստղադիտակներ**
- 03-07.10 ՀՌՀ / Ստ. Պետերբուրգի պոլիտեխնիկական համալսարան**
- 13-17.11 ՅՈՒՆԵՍԿՕ գիտ. «Մերձավոր Արևելքի աստղագիտական ժառանգությունը»**

ԲԱ սեմինարներ

27 սեմինար. 15 ԲԱ և 12 հրավիրված (10՝ արտասահմանից)

Ղեկավարներ՝ Արթուր Նիկողոսյան (02-08, 12), Արթուր Հակոբյան (08-12, 15)

Արեգ Միքայելյան

Աբրահամ Մահտեսյան

Արարատ Եղիկյան

Հովհաննես Դեմիրճյան

Արմեն Հակոբյան

Ելենա Նիկողոսյան

Արեգ Միքայելյան

Աբրահամ Մահտեսյան

Տիգրան Մովսիսյան

Արարատ Եղիկյան

Դանիել Բաղդասարյան

Գայանե Կոստանդյան

Նաիրա Ազատյան

Արթուր Հակոբյան

Սաթենիկ Ղազարյան

Մարտին Տոպինկա (Իռլանդիա)

Միշել Մայոր (Շվեյցարիա)

Իննա Ռեվա (Ղազախստան)

Նոահ Բրոշ (Իսրայել)

Ավետ Հարությունյան (Իսպանիա)

Մարտիկ Հովհաննիսյան (ՀՀ ԳԱԱ ՖԿՊԻ)

Դանիել Կունտ (Ֆրանսիա)

Տիգրան Արշակյան (Գերմանիա)

Նարինե Քնաջյան (ԱՄՆ)

Նարեկ Սահակյան (ՀՀ ԳԱԱ ԻԿՐԱՆԵՏ)

Վահե Պետրոսյան (ԱՄՆ)

Վահագն Հարությունյան (Իտալիա)

2018թ. սեմինարների պլան

Ընդհանրացված, տեղեկատվական, տեխնիկական, գործնական սեմինարների բացը:

ԲԱ աշխատակիցների գործուղումներ

Ընդամենը 24 աշխատակցի 53 գործուղում 21 երկրի 34 կազմակերպություն:

Նպատակները .

Ռուսաստան – 7

➤ Գիտ. համագործակց. – 10

Գերմանիա, Չեխիա – 6-ական

➤ Դասախոսություններ – 9

ԼՂՀ – 5, Բելգիա – 4

➤ Գիտաժողովներ – 29

Ֆրանսիա, Վրաստան – 3-ական

➤ Երիտ. դպրոցներ – 4

Իտ., Իսպ., Չին., Օման, Եթովպիա – 2-ական

➤ Օլիմպիադա – 1

Ավստ., Բուլղ., Թայի., Իսր., Հորդ.,

Հունգ.,

Ղազախ., Նորվ., Շվեյց. - 1-

ական

Արարատ Եղիկյան – Բոնն, Գերմանիա, **գիտական համագործակցություն**

Կամո Գիգոյան – Մարսել, Ֆրանսիա, **գիտական համագործակցություն**

Արթուր Հակոբյան – Փարիզ, Ֆրանսիա, **գիտական համագործակցություն**

Արեգ Միքայելյան, Դանիել Բադդասարյան, Հայկ Աբրահամյան, Գոռ Միքայելյան – Հայդելբերգ, Գերմանիա, **գիտական համագործակցություն**

Արեգ Միքայելյան, Տիգրան Մովսիսյան – CAO, ՌԴ, **գիտական համագործակցություն**

Գագիկ Տեր-Ղազարյան – Մասկատ, Օման, դասախոսություններ

Տիգրան Մովսիսյան – CAO, ՌԴ, դիտումներ

Արեգ Միքայելյան – Նիցա, Ֆրանսիա, **IAU S330**

Արեգ Միքայելյան, Տիգրան Մովսիսյան, Անահիտ Սամսոնյան, Սոնա Ֆարմանյան, Արփի Կարապետյան, Լիլիթ Բարխուդարյան – Պրահա, Չեխիա, **EWASS-2017**

Արեգ Միքայելյան, Սոնա Ֆարմանյան – Ադիս Աբեբա, Եթովպիա, **MEARIM-IV**

Տիգրան Մադաթյան, Ելենա Նիկողոսյան – Ղրիմ, Ուկրաինա/ՌԴ, համառուսական կոնֆ.

Արեգ Միքայելյան, Անահիտ Սամսոնյան – Բրյուսել, Բելգիա, Հ2020 նիստեր

ԲԱ այցելու գիտնականներ

25 երկրի ավելի քան 80 գիտնականի այցելություն:

Նպատակները. գիտական համագործակցություն, սեմինարներ, գիտաժողովներ, երիտասարդական դպրոցներ, բանակցություններ, կիրառական աստղագիտություն

Երկրները. ԱՄՆ, Բուլղարիա, Գերմանիա, Եգիպտոս, Թուրքիա, Իռլանդիա, Իսպանիա, Իսրայել, Իտալիա, Իրան, Լեհաստան, Հնդկաստան, Հորդանան, Ղազախստան, Ճապոնիա, Շվեյցարիա, Չեխիա, Չինաստան, Պերու, Ռումինիա, Ռուսաստան, Վրաստան, Ուկրաինա, Ֆինլանդիա, Ֆրանսիա, ՀՀ

Գիտական համագործակցություն.

Сергей Додонов – 4 (ՌԴ), Ալեքսեյ Պոզանենկո (ՌԴ), Ելենա Մազանկա (ՌԴ), Մարտին Տոպինկա (Իռլ.), Ժորժ Ալեսյան – 2 (Ֆր.), Jorge Gomes – 2 (Իսպ.), Luca Vicotti (Իտալիա), Հայաստան-Բրանդենբուրգ. J. Knapp, L. Wisotzki, M. Pohl, L. Stroink, M. Gaug, M. Mallonn, A. Khalatyan, Alain Sarkissian (Ֆր.), Frederic Zamkotsian (Ֆր.), Իննա Ռեվա (Ղազախ.), Արա Զուտյան (ԱՄՆ), Դանիել Կունտ (Ֆր.), Կիրառ. աստղագիտ. կենտրոնի դիտողներ, Ստ. Պետերբուրգի պետ. համալս.

Սեմինարներ, դասընթացներ.

Միշել Մայոր (Շվեյցարիա), Տիգրան Արշակյան (Գերմանիա), Վալերի Համբարյան (Գերմանիա), Վահե Պետրսյան (ԱՄՆ), Նոահ Բրոշ (Իսրայել), Ավետ Հարությունյան (Իսպանիա), Վահագն Հարությունյան (Իտալիա)

Գիտաժողովներ, երիտասարդական դպրոցներ

Գրքերի հրապարակում

Mickaelian A. M., Harutyunian H. A., Nikoghosyan E. H. (Eds.), *Non-Stable Universe: Energetic Resources, Activity Phenomena, and Evolutionary Processes, Proc. International Symp. dedicated to the 70th anniversary of the Byurakan Astrophysical Observatory*, ASP Conf. Series, Vol. 511, San Francisco: Astron. Soc. Pacific, 2017, 170 p.

Grinin V. P., **Harutyunian H. A.**, Il'in V. B., Kholtygin A. F., **Nikoghossian A. G.** (Eds.), *Radiation Mechanisms of Astrophysical Objects: Classics Today, Proc. Conf. in Honor of the 100th Birthday of Academician V.V. Sobolev*, Edit Print, Yerevan, 2017, 448 p.

Սերգեյ Ներսիսյան. *Աստղագիտության խնդրագիրք*, 2017

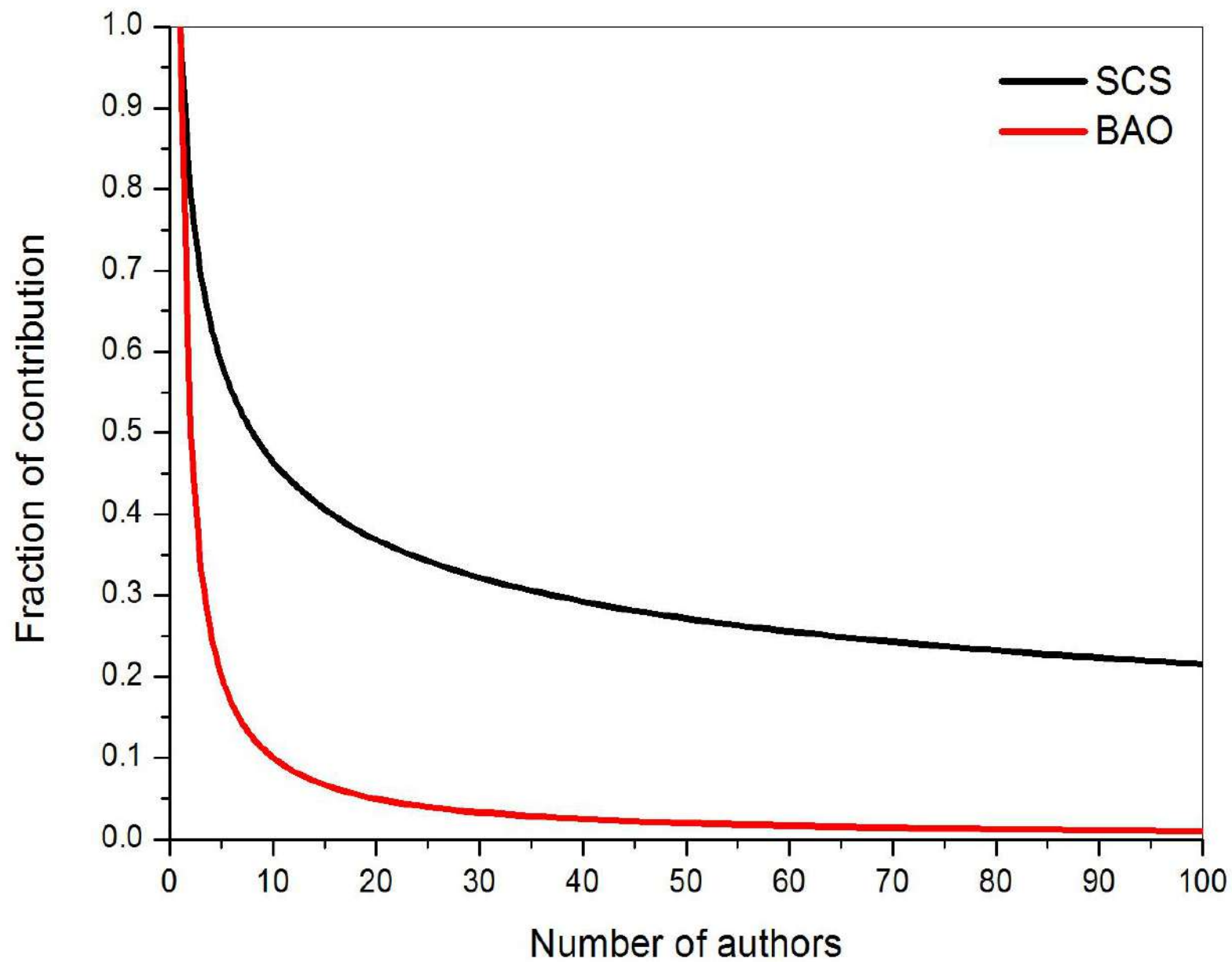
Գիտական հոդվածների համահեղինակության հարցը

- Համահեղինակության հարցը՝ բաժանել հեղինակների թվի վրա: ԲԱ 40 աշխատակցի 1 հոդվածը չի կարող փոխարինել 40 աշխատակցի 1-ական հոդվածին, թեզի դեպքում չի կարող պաշտպանության դրվել նույն արդյունքը: Ներկայիս ԳՊԿ բանաձևը $1/N^{1/3}$

Հեղինակներ	ԳՊԿ	ԲԱ	Հեղինակներ	ԳՊԿ	ԲԱ
1	1.00	1.00	8	0.50	0.13
2	0.79	0.50	10	0.46	0.10
3	0.69	0.33	20	0.37	0.05
4	0.63	0.25	50	0.27	0.02
5	0.59	0.20	100	0.22	0.01
6	0.55	0.17			

Կապահովի ձևական գրվող համահեղինակների թվի պակասելը

- Արտասահմանյան համահեղինակների դեպքում հաշվարկի տարբերությունը:
- Հեղինակի դիրքը համահեղինակների ցանկում՝ առաջին, այբբենական, վերջին:

Դիտողական ծրագրեր

2.6մ աստղադիտակ

Արրահանյան Հ. (ԲԱ) – Spectral study of blazars, SCORPIO

Անդրեասյան Հ. (ԲԱ) – Investigation of pre-main-sequence eruptive stars, SCORPIO

Գիգոյան Կ. (ԲԱ) – Spectral Study of Carbon Stars in the Halo, SCORPIO

Գյուլգադյան Մ. (ԲԱ) – Spectral Study of new SBS galaxies, SCORPIO

Եղիազարյան Ա. (ԲԱ) – Spectral study of galaxies with UV-excess, SCORPIO

Կարապետյան Է. (ԵՊՀ) – Galaxies with UV excess, SCORPIO

Հակոբյան Ս. (ԲԱ) – Galaxies with star-forming activity, SCORPIO

Մադաթյան Տ. (ԲԱ) – Spectral study of active young stellar objects, SCORPIO

Մադաթյան Տ. (ԲԱ) – Study of PMS stars and their outflows, SCORPIO

Մելիքյան Ն. (ԲԱ) – H α emission stars, SCORPIO

Մելիքյան Ն. (ԲԱ) – Speckle interferometry of binary stars, EMCCD

Մովսիսյան Տ. (ԲԱ) – 2D spectroscopy of HH- objects and jets, VAGR

Մովսիսյան Տ. (ԲԱ) – Spectral study of young stellar objects outflow, VAGR

Նիկողոսյան Ե. (ԲԱ) – Search of outflows in young stellar clusters, SCORPIO

Պետրոսյան Գ. (ԵՊՀ) – Spectral study of M-type stars, SCORPIO

Պարոնյան Գ. (ԲԱ), Mazaeva E. (IKI, Russia) – Gamma-ray burst follow up observations, SCORPIO

Amirkhanyan V. (SAO, Russia) – Optical identification of extended radio sources, SCORPIO

Dodonov S. (SAO, Russia) – AGN evolution, SCORPIO

Շմիդտի համակարգի 1մ աստղադիտակ

Մովսիսյան Տ. (ԲԱ), Dodonov S. (SAO, Russia) – Հեռավոր քվազարների որոնում քաղմաշերտ լուսաչափության միջոցով

Նախագծեր, դրամաշնորհներ

ԳՊԿ թեմատիկ դրամաշնորհներ՝ Աշոտ Հակոբյան, Արթուր Հակոբյան, Տիգրան Մաղաքյան, Արեգ Միքայելյան;
երիտասարդներ՝ Սաթենիկ Ղազարյան

ԳՊԿ հայ-գերմանական (ԿԳՆ-BMBF)՝ Արեգ Միքայելյան

ԳՊԿ առավել արդյունավետ գիտաշխատողների ցանկերում. ավագ՝ Տիգրան Մաղաքյան, Արեգ Միքայելյան, Տիգրան Մովսիսյան, երիտասարդ՝ Արթուր Հակոբյան / Սաթենիկ Ղազարյան

ԳՊԿ գիտաժողովների աջակցության ծրագիր՝ 2

Ռոսկոսմոս-ԲԱ՝ Հայկ Հարությունյան

ԲԱ-CAO դիտողական ծրագիր՝ Տիգրան Մովսիսյան

ԲԱ դիտողական արխիվի թվայնացման նախագիծ՝ Կամո Գիգոյան
ՄԱՄ ԱՋՏԳ՝ Արեգ Միքայելյան

ANSEF դրամաշնորհներ՝ Արթուր Հակոբյան, Անահիտ Սամսոնյան,
Սոնա Ֆարմանյան

COST BigSkyEarth՝ Արեգ Միքայելյան

2018: H2020 Twinning դրամաշնորհ, հայ-ռուսական, ԳՊԿ գիտաժ.

Համագործակցություններ, պայմանագրեր

- ԲԱ – CAO պայմանագիր՝ աստղադիտակներ, դիտումներ և այլն
- ԲԱ – CAO – Սանտյագո դե Կոմպոստելա՝ սպեկլ-ինտերֆերոմետրիա
- ԲԱ – Ռոսկոսմոս՝ տիեզերական անվտանգության ոլորտում
- ԲԱ – Ստ. Պետերբուրգի պետական համալսարան
- ԲԱ – Հայ-ռուս. համալս. – Ստ. Պետերբուրգի պոլիտեխ. համալս.
- ԲԱ – ՄԱՄ՝ Հարավ-Արևմտյան և Կենտրոնական Ասիայի ԱՋՏԳ
Հայ-գերմանական (SCS-BMBF)՝ Արեգ Միքայելյան – ՀՎԱ-GAVO
COST BigSkyEarth՝ Արեգ Միքայելյան – աստղաինֆորմատիկա
- ԲԱ – ՀՀ բնապահպանության նախարարություն

Համագործակցությունների քննարկում

A&A համաձայնագիր Հայաստանի անդամագրվելու վերաբերյալ
ԲԱ-ԻԱՊԻ աստղաինֆորմատիկայի ոլորտում

Միշել Դենեֆելդ – Գայա արբանյակի փոփոխական աստղերի
ուսումնասիրություն

Ռաֆայել Ռեբոլո – ԲԱ-IAC համագործակցության քննարկում

Յուրի Բալեգա – ծրագրերի քննարկում, ԲԱ-CAO պայմանագիր

Բորիս Շուստով – WSO-UV (Ռուսաստան, Իսպանիա)

ԲԱ-Հնդկաստան, Աջիթ Քեմբհավի – համագործակցության
քննարկում

ԲԱ-ՄԿԻ աստղակենսաբանության ոլորտում

AESA համագործակցության պայմանագիր

H2020 ծրագրեր

Դիտողական աստղագիտության բաժին

Բաժնի ղեկավար. **Տիգրան Մովսիսյան**

Բաժնի կազմը. Մկրտիչ Գևորգյան, Հենրիկ Սարգսյան, Արթուր Ամիրխանյան, Վազգեն Գաբրիելյան, Հենրիկ Դատումյան

2017թ. կարևորագույն գիտական արդյունքը.

ՌԴ հատուկ աստղադիտարանի և Բյուրականի աստղադիտարանի համագործակցության շրջանակներում 1մ Շմիդտի դասի դիտակով ստացվել են առաջին գիտական արդյունքները:

Այլ գործունեություն.

Պայմանագիր «Սպեկտր» ընկերության հետ 2.6մ աստղադիտակի սպասարկման վերաբերյալ:

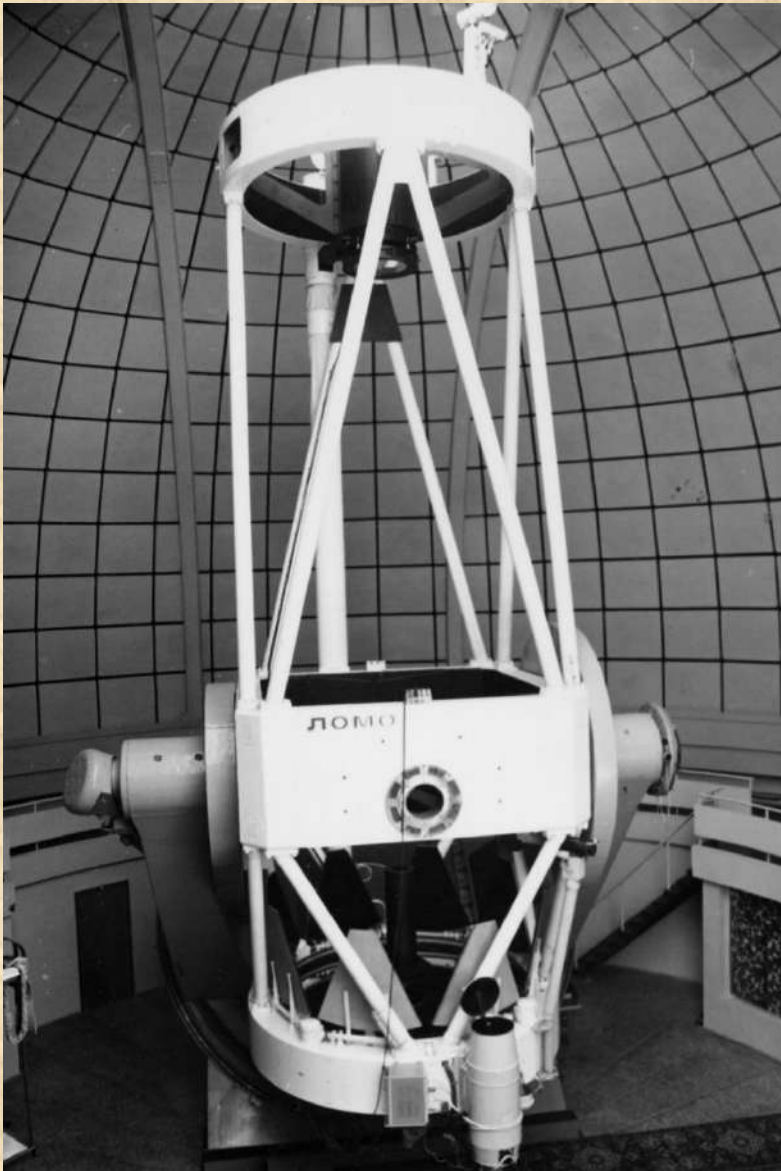
Պատասխանատու դիտողների խումբ՝ Տիգրան Մովսիսյան, Կամո Գիգոյան, Մկրտիչ Գևորգյան, Գուրգեն Պարոնյան: 2017թ. հավելավճարների կարգի փոփոխություն՝ 24,000, 12,000 և 6,000:

Գիտատեխնիկական հանձնաժողովի ստեղծումը:

ԲԱ աստղադիտակները և դիտողական նյութը

Telescope name	Size (cm)	Years	Observ. methods	Plates
5" double-astrograph	13	1947-1950	photometry	3000
6"	15	1947-1950	photometry	3000
8" Schmidt	20/20/31	1949-1968	photometry	4500
20" Cassegrain	51/800	1952-1991	electrophotometry	
10" tel.-spectrograph	25	1953-	spectra	
nebular spectrograph		1954-	spectra	
16" Cassegrain	41/400	1955-1991	electropolarimetry	
21" Schmidt	53/53/183	1955-1991	photometry	12000
40" Schmidt (AZT-10)	102/132/213	1960-1991	photom., spectra	7500
ZTA-2.6m	264/1016	1975-1991	photom., spectra	7000
All telescopes		1947-1991		37000

2.6մ աստղադիտակ

- Շահագործման մեջ է 1976 թվից
- Ծովի մակարդակից բարձրությունը 1406մ
- Կառուցված է ЛОМО-ի կողմից
- Տեղակայքը՝ հասարակածային
- Բացվածքը 260 սմ
- Կիզակետային հեռավորությունը 10մ
- Ապերտուրային հարաբերությունը՝ 1:3.8
- Հայելու նյութը՝ սիտալ

2.6մ աստղադիտակի առկա սարքավորումը

- **SCORPIO**

Spectral Camera with Optical Reducer for Photometrical and Interferometric Observations

- **ՎԱԳՐ**

Բազմաբիբ սպեկտրագիր (TIGER տիպի)

- **Սպեկլ-
ինտերֆերոմետր**

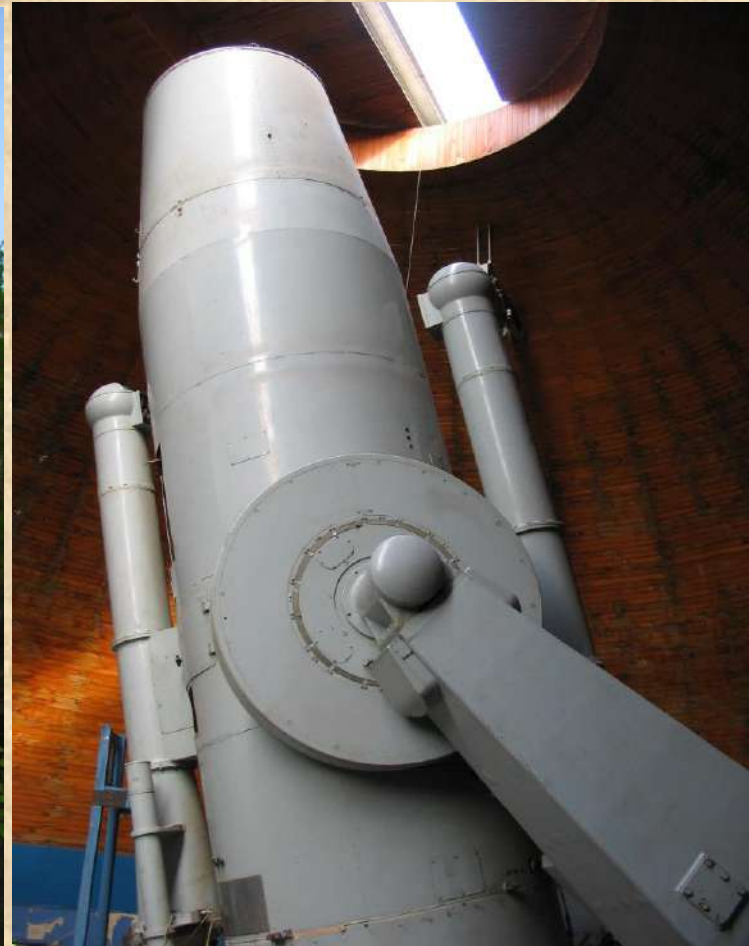
2.6մ աստղադիտակ

- 18.04 2.6մ դիտողական ժամանակի բաշխման նոր հանձնաժողովի ստեղծումը
- 05.05 2.6մ աստղադիտակի աշխատանքի արդյունավետության վերաբերյալ աշխատանքային խորհրդակցություն
- 06.05 2.6մ տեխնիկական վիճակի ստուգման հանձնաժողով
- 11.05 2.6մ աստղադիտակի հարցերի շուրջ խորհրդակցություն
- 22.05 2.6մ դիտողական ժամանակի բաշխումը 2017-II
- 2.6մ աստղադիտակի համացանցային նոր կայքէջը
- Роскосмос-ի նոր առաջարկը 2.6մ և 1մ դիտակների համատեղ օգտագործման վերաբերյալ
- 16.06 Հայելապատման արհեստանոցի ընդունող հանձնաժողով
- Դիտողական ծրագրերի սեմինար-հաշվետվություն
- 2.6մ դիտողական ժամանակի բաշխումը 2018-I

2.6մ աստղադիտակի ռազմավարությունը

- monitoring of variable objects using the geographic longitude.
Our telescope has big advantage, as there are very few big or medium-size telescopes at this geographic longitude
- follow-up of Gamma-ray bursts and other transients
- feeding large telescope programs (Keck, VLT, Gemini, other)
- collaboration with other than optical telescopes for simultaneous observational programs (ALMA, radio telescopes)
- wide usage of visiting instruments (HR or MO spectrographs)
- involvement in OPTICON consortium (sharing programs)
- NIR observations, taking into account low humidity of the site
- follow-up detailed study of new objects discovered in Byurakan
- specific programs

Շմիդտի համակարգի 1մ աստղադիտակ (102/132/213)

Հայելի

Տրամագիծը 1320 մմ

Կիզակետային հեռավ. 2130 մմ

Պատկերի սանդղակը 96.7 "/մմ

Տեսադաշտը ~16 քառ. աստ.

Ուղղող ուսպնյակը 1020 մմ

Օբյեկտիվ պրիզմաները

Տրամագիծը 1000 մմ

1.5 աստ. 1800 A/մմ

3.0 աստ. 900 A/մմ

4.0 աստ. 280 A/մմ

Լուսարձույնիչ

Kodak KAF-16803 4k × 4k

Պիքսելի չափը 9 μ × 9 μ

Ընթերցման աղմուկը 11 e

Մութ հոսանքը < 0.01 e/վրկ

Քվանտային ելքը 60 % (5500 A)

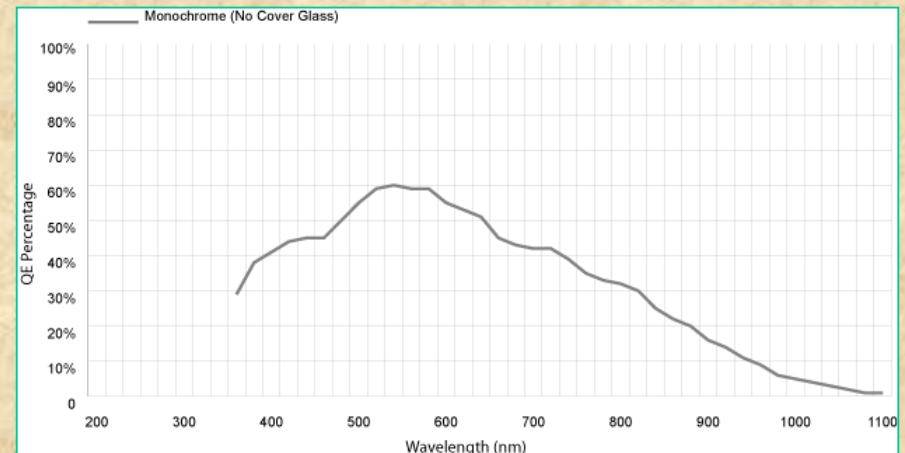
35 % (3500 A)

18 % (9000 A)

Տեսադաշտը ~ 1 քառ. աստ.

Պատկերի սանդղակը 0.88 "/pix

Մաքրավորումը

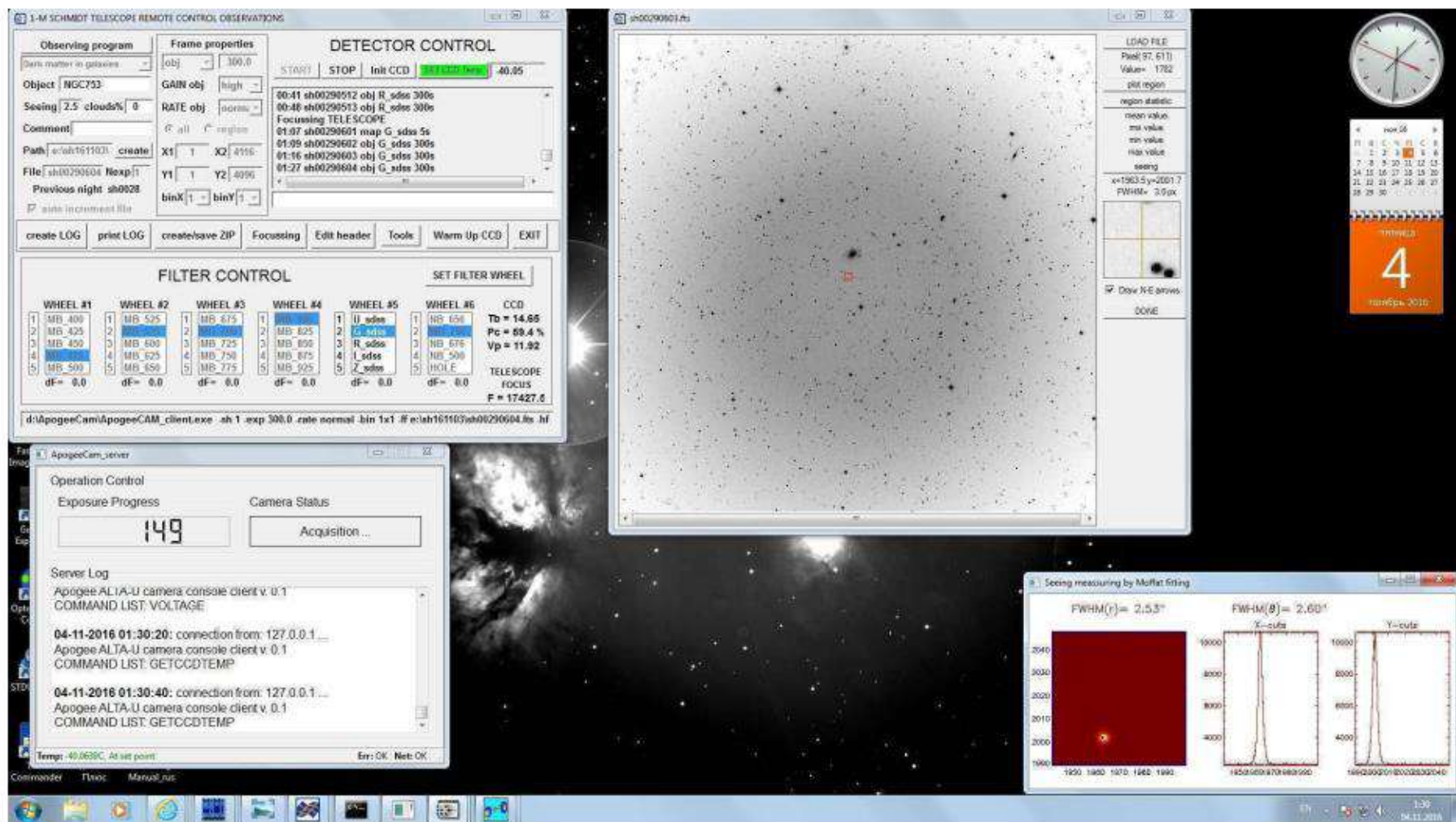

Fig. 4. Screenshot of the detector control monitor during observations on the 1-m telescope.

Աստղաինֆորմատիկայի բաժին

Բաժնի ղեկավար. **Տիգրան Մաղաքյան**

Բաժնի կազմը. Հասմիկ Մելքումյան, Հայկ Սարգսյան, Դերենիկ Անդրեասյան, Գոռ Միքայելյան

2017թ. կարևորագույն արդյունքը.

ԲԱ դիտողական արխիվի թվայնացման նախագծի ընթացքը:

Տվյալների մշակման համար կարևոր ալգորիթմների ստեղծում, որոնք կիրառելի են 2.6մ աստղադիտակով ստացվող պատկերների համար, այդ թվում նոր CCD համակարգի համար ֆրինգերի հեռացման, հատկապես սպեկտրային պատկերների համար (Տ. Մովսիսյան) և աստղային լուսաչափության չափավորման խնդիրների համար (Տ. Մաղաքյան):

Գործունեություն.

- ❑ Համակարգչային ցանց, համացանց, ԲԱ համացանցային կայքէջ,
- ❑ Գիտական գրադարանի թվայնացում, դիտողական արխիվի թվայնացում,
- ❑ Հայկական վիրտուալ աստղադիտարան,
- ❑ Հաշվողական աստղաֆիզիկա, աստղավիճակագրություն, մոդելավորում, անիմացիաներ, սիմուլյացիաներ, պատկերավորում, լաբորատոր աստղաֆիզիկա, այլ խնդիրներ

Աստղաինֆորմատիկա

ԲԱ դիտողական արխիվի թվայնացման նախագիծը

ՀՎԱ, Հայ-գերմանական դրամաշնորհը

06.05 Աստղաինֆորմատիկայի ենթակառուցվածքային բաժնի
ստեղծումը, Տ. Մադաթյան բաժնի վարիչ

14-19.05 Շանհայ, Չինաստան – IVOA փոխգործակցության
խորհրդակցությունը

29.06-30.06 Պրահա, Չեխիա – Աստղաինֆորմատիկայի նստաշրջան

30.06-01.07 Պրահա, Չեխիա – COST BigSkyEarth աշխատաժողովը

06.07 ՀՀ ԳԱԱ ԻԱՊԻ. Արեգ, Հայկ, Տիգրան – Վլադիմիր Սահակյան,
Հրաչ Ասցատրյան, Արտաշես: ԲԱ-ԻԱՊԻ համագործակցություն

IAU S325 «Աստղաինֆորմատիկա» գրքի հրապարակումը

ԲԱ-ում Աստղավիճակագրության դասընթացների կազմակերպումը

ԲԱ-ում Պայթոնի ծրագրավորման դասընթացների կազմակերպումը

ՀՎԱ-ԳԱՎԱ համագործակցությունը

BYURAKAN ASTROPHYSICAL OBSERVATORY PLATE ARCHIVE PROJECT

[HOME](#) [BAO OBSERVATIONS](#) [DIGITIZATION PROJECTS](#) [PROJECT DESCRIPTION](#) [PROJECT TEAMS](#) [DATA ACCESS](#) [INTERACTIVE SKY MAP](#) [FOLLOW-UP PROJECTS](#) [DELIVERABLES](#) [RELATED LINKS](#)

Telescopes

Observers

Observing programs

Publications

BAO Plate Archive

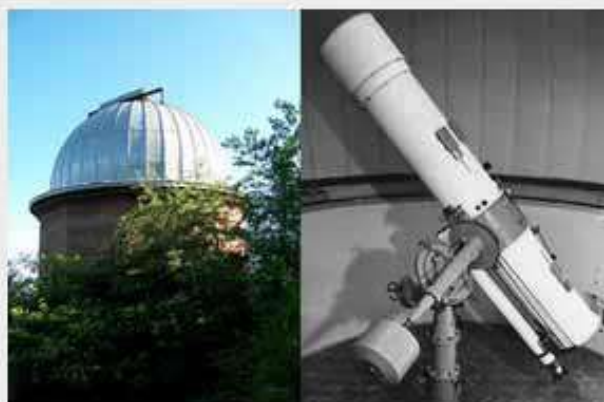

Byurakan Astrophysical Observatory (BAO) Plate Archive is one of the largest astronomical archives in the world and is considered to be BAO main observational treasure. Taking into account the hard work of Armenian astronomers and the work of BAO telescopes and other expensive equipment, as well as the results of their activities, one can say that the BAO Plate Archive is one of our national scientific values. Due to Viktor Ambartsumian's brilliant ideas and the mentioned observational work, RA Government has recognized BAO as National value.

Today BAO archive holds 37,500 astronomical plates, films or other carriers of observational data. However, previous observational and informational registration methods currently do not make it available to wide range of scientists, and especially its usage for solution of new research problems.

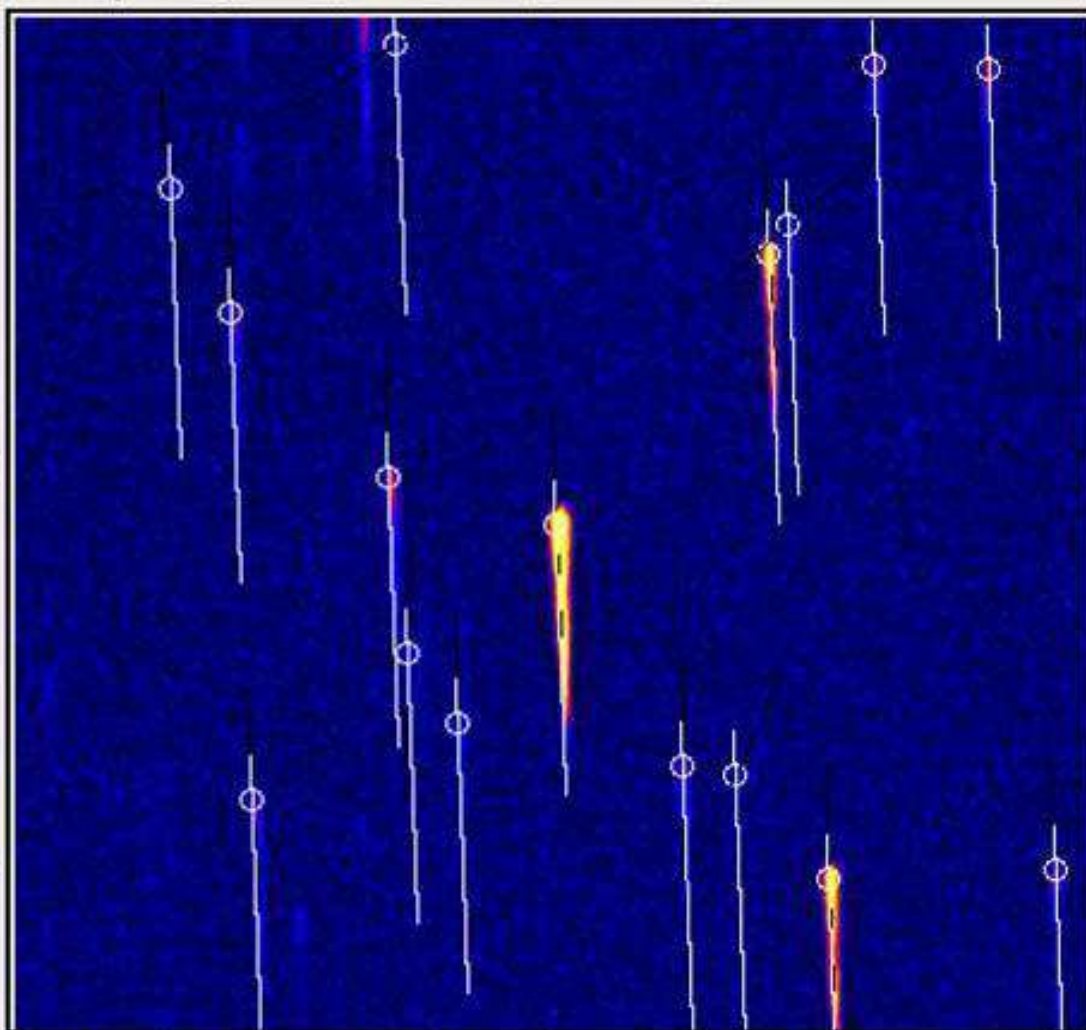
The digitization of astronomical plates and films pursues not only the maintenance task, but also it will serve as a source for new scientific research and discoveries, if only the digitized material runs according to modern standards and, due to its accessibility, it will become an active archive.

The project is aimed at compilation, accounting, digitization of BAO observational archive photographic plates and films, as well as their incorporation in databases with modern standards and methods, providing access for all observational material and development of new scientific programs based on this material.

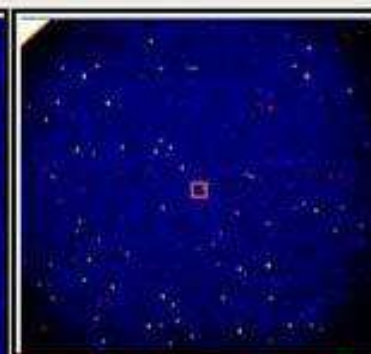

Main

Image | data | Setup | log | Help | local data |

Fits File: /fbs/images/fbs0005_cor.fits
file dati: /fbs/usn2/fbs0005_cor.coo
Density

Show

- ☒ Object positions
- ☒ Alignments
- ☒ Spectrum line

X: 4964 ra:14:21:13.702

Y: 5397 dec:+43:10:53.346

V: 11198

1275-08424526

Xlog

Ylog

ang: 92.30

Ell. .69

B: 12.24

B-usn 12.2

R: 11.91

R-usn 11.4

Flag: OK

s/n: 130.7

L: 120

Save | List save

bck= 11057.8/1.44

1275-08424526

☒ name
☒ coords

Find>

Auto | Manual | Mag | Finding |

Manual operations

Load Fits

Compute angle

Get Spectra

Կիրառական աստղագիտության կենտրոն

Կենտրոնի ղեկավար. **Հայկ Հարությունյան**

Կենտրոնի կազմը. Նորայր Մելիքյան, Ելենա Նիկողոսյան, Նաիրա Ազատյան, Գաբրիել Օհանյան, Մկրտիչ Գևորգյան, Հայկ Աբրահամյան, Գուրգեն Պարոնյան, Գոռ Միքայելյան, Հասմիկ Անդրեասյան

2017թ. կարևորագույն կիրառական արդյունքը.

Համատեղ հայ-ռուսական կայանում 190 դիտողական գիշերների ընթացքում ընդհանուր առմամբ կատարվել են 370,000 չափումներ և վերականգնվել 610 ուղեծիր արհեստական արբանյակների համար:

Այլ գործունեություն. շինարարական և վերանորոգման աշխատանքներ

ՄԱՄ տարածաշրջանային կենտրոն

Կենտրոնի ղեկավար. **Արեգ Միքայելյան**

Կենտրոնի կազմը. Սուսաննա Հակոբյան, Սոնա Ֆարմանյան, Գոռ Միքայելյան

2017թ. կարևորագույն արդյունքը.

Թուրքիայի անդամագրումը

Այլ գործունեություն.

UNESCO Conference

2018թ. OAD դրամաշնորհ

MEARIM-IV

OAD/ROAD telecons

Business Plan

IAU Strategic Plan

Arabic ROAD

Silk Road projects

South West and Central Asia
Regional Office of Astronomy for Development

[Home](#) [About](#) [SWCA Astronomy](#) [OAD / ROADs](#) [Activities](#) [News](#) [Resources](#) [Contacts](#)

The International Astronomical Union's (IAU) Office of Astronomy for Development (OAD) has established new coordinating offices in Armenia, Colombia, Jordan, Nigeria and Portugal. Supporting the use of astronomy as a tool for development in specific regions and languages, the new partnerships form part of the IAU's decadal strategic plan — which aims to realise the societal benefits of astronomy.

The agreements were signed at the Hawaii Convention Centre in Honolulu, Hawaii, during the IAU's triennial General Assembly. The final signatures were received during a media event on Thursday 13 August 2015.

The five new offices will perform two important functions. Regional offices will coordinate astronomy for development activities in nearby countries, whilst language expertise centres will deal with language and/or cultural aspects. Each of the offices will be hosted by a local institution or consortium of institutions and supported in their efforts by regional partners.

The new coordinating offices of astronomy for development are as follows:

1. The South West Asian Regional Office, hosted at the Byurakan Astrophysical Observatory (BAO) in Armenia.
2. The Andean Regional Office, hosted at three collaborating institutions: Universidad de Los Andes (Colombia), Parque Explora-Planetario de Medellín (Colombia), and Sociedad Chilena de Astronomía (Chile).
3. The Arab Regional Office and Arabic Language Expertise Centre, hosted by the Arab Union for Astronomy and Space Sciences and located at the United Nations Regional Centre for Space Science and Technology Education in Jordan.
4. The West African Regional Office, hosted at the Centre for Basic Space Science (CBSS), National Space Research and Development Agency (NASRDA) in Nigeria.
5. The Portuguese Language Expertise Centre, hosted at Núcleo Interactivo de Astronomia (NUCLIO), in collaboration with the Institute of Astrophysics and Space Sciences in Portugal.

Together with existing offices around the world — the East Asian Regional Office and Chinese Language Expertise Centre in China; the East African Regional Office in Ethiopia; the South East Asian Regional Office in Thailand; and the Southern African Regional Office in Zambia — the OAD now comprises a network of eight regional offices and three language expertise centres.

2017թ. իրադարձությունները

- Գիտաժողովներ և այլ միջոցառումներ
- ԲԱ գիտաինժեներական անձնակազմի ժողովներ
- ԲԱ տնտեսական անձնակազմի ժողով
- ԲԱ երիտասարդ գիտաշխատողների ժողով
- ԳԽ նիստեր
- ԲԱ գիտատեխնիկական հանձնաժողով
- Այլ հանձնաժողովների նիստեր
- ԲԱ վարչության նիստեր
- ԲԱ սեմինարներ
- Աշխատանքային խորհրդակցություններ
- Համագործակցության քննարկումներ

ԲԱ գիտաինժեներական անձնակազմի Ժողովներ

Թիվ 1

17 փետրվարի 2017 թ.

ԲԱ տնօրենի թեկնածուի առաջադրում

Թիվ 2

23 մարտի 2017 թ.

ԲԱ տնօրենի թեկնածուների քննարկում

Թիվ 3

18 ապրիլի 2017 թ.

ԲԱ տնօրինության ռազմավարությունը և առաջիկա ծրագրերը

Թիվ 4

22 մայիսի 2017 թ.

ԲԱ գիտական խորհրդի ձևավորման սկզբունքները

Թիվ 5

05 հունիսի 2017 թ.

ԲԱ գիտական խորհրդի ընտրություններ

Թիվ 6

24 հուլիսի 2017 թ.

ԲԱ տնօրինության միջանկյալ հաշվետվություն

Թիվ 7

11 դեկտեմբերի 2017թ.

ԲԱ տնօրինության տարեկան հաշվետվություն

ԲԱ գիտական խորհրդի նիստեր

Նորընտիր ԳԽ՝ 05.06.2017թ., 10 անդամ:

Արեգ Միքայելյան - նախագահ
Հայկ Հարությունյան – նախ. տեղ.
Ելենա Նիկողոսյան – գիտքարտ.
Տիգրան Մովսիսյան
Տիգրան Մադաթյան

Աշոտ Հակոբյան
Արթուր Հակոբյան
Արթուր Նիկողոսյան
Հովհաննես Պիկիշյան
Գագիկ Տեր-Ղազարյան

Ընդամենը 10 նիստ հունիս-նոյեմբեր ամիսներին:

Հիմնական հարցերը.

- Գիտական խորհրդի 2017 թ. աշխատանքային ծրագիրը
- «Բյուրականի աստղադիտարանի հաղորդումներ»-ի մասին
- Աստղադիտարանի կառուցվածքի վերաբերյալ
- ԲԱ ԳՀ բաժինների ստեղծում, բաժինների վարիչների մրցույթ
- Գիտնականների արդյունավետության չափորոշիչները
- «Աստղաֆիզիկա» ամսագրի գլխ. խմբագիր և խմբկուղեգիայի անդամներ
- ՌԴ CAO և Ստ. Պետերբուրգի պոլիտեխ. համալս. պայմանագրերը
- Ենթակառուցվածքային բաժինների ղեկավարների հաշվետվություն

ԲԱ երիտասարդ գիտաշխատողների ժողովներ

21 ապրիլի 2017 թ.

ԲԱ ԵԳԽ ընթացիկ գործունեության քննարկումը, առաջիկա անելիքները

11 մայիսի 2017 թ.

Ասպիրանտների և հայցորդների խնդիրները, թեկնածուական թեզերի
առաջխաղացումը

17 հուլիսի 2017 թ.

ԲԱ երիտասարդ գիտնականների խորհրդի ձևավորման սկզբունքները,
երիտխորհրդի առաջիկա ծրագրերը, երիտխորհրդի ղեկավար մարմինների
ընտրության կազմակերպումը

ի 2017 թ.

Կանոնադրության ընդունումը

ի 2017 թ.

Ղեկավարների ընտրությունը՝ Ա. Սամսոնյան, Հ. Սարգսյան, Ն. Ազատյան

ի 2017 թ.

Հանդիպում տնօրենի հետ: Երիտխորհրդի առաջիկա անելիքները

Երիտ. գիտաշխատողների քանակը, երիտ. գիտաինժեներական կազմը

ԵՊՀ ընդհանուր ֆիզիկայի և աստղաֆիզիկայի ամբիոն

ԲԱ աշխատակիցները որպես ԵՊՀ դասախոսներ .

Արարատ Եղիկյան

Աշոտ Հակոբյան

Հայկ Հարությունյան

Տիգրան Մաղաքյան

Տիգրան Մովսիսյան

Արթուր Նիկողոսյան

2018թ. - Վ. Համբարձումյանի անվ. միջազգային գիտական
մրցանակի կրթաթոշակները

Հայ-ռուսական (սլավոնական) համալսարան

ՀՀ ԳԱԱ ԳԿՄԿ

«Աստղաֆիզիկա» հանդես

ԲԱ աշխատակիցները «Աստղաֆիզիկայի» խմբավարությամբ.

Արթուր Նիկողոսյան

Էդուարդ Խաչիկյան

Էլմա Պարսամյան

Հայկ Հարությունյան

ԲԱ ԳԽ առաջադրած թեկնածուներ.

Արթուր Նիկողոսյան – գլխավոր խմբագիր

Տիգրան Մաղաքյան

Արեգ Միքայելյան

Աշոտ Հակոբյան

ԲԱ 2017թ. հոդվածները «Աստղաֆիզիկայում»

Ազդեցության գործակիցը, գրախոսությունները, Latex
Համացանցային կայքէջը

«ԲԱ հաղորդումներ»

Վիկտոր Համբարձումյան, 1946-1991, 63 հատոր

- Թեմաները՝ աստղագիտություն, աստղաֆիզիկա +
- Տպագրման հաճախականությունը, լեզուն, ձևաչափը՝ տարեկան 1-2, առցանց, անգլերեն: Շարունակել հատորների համարակալումը
- Խմբագրական կազմը՝ Հայկ Հարությունյան՝ գլխավոր խմբագիր, Տիգրան Մաղաքյան՝ գլխավոր խմբագրի տեղակալ, Ելենա Նիկողոսյան՝ պատասխանատու քարտուղար, Արեգ Միքայելյան, Հովհաննես Պիկիշյան
- Գրախոսությունը՝ տեղական, ազդեցության գործակիցը՝ ԱԳ, 3 տարուց հետո
- ADS, այլ միջազգային տվյալների շտեմարաններ
- Համացանցային կայքէջ, նախկին բոլոր հատորները և համարները, խմբագրական կազմը, ընդունվող հոդվածների բնույթը, կանոններ հեղինակների համար, ևն

18.04 ԲԱ հաղորդումների վերականգման հրամանը

Վ. Համբարձումյանի անվ. միջազգային գիտական մրցանակ

Առաջարկվող ձևափոխություններ

- միջազգային նախադեպերը՝ Բալզանի միջազգային մրցանակ և այլ
- Գումարի կեսը հատկացնել հաղթողին, մյուս կեսն՝ օգտագործել համատեղ ծրագրերի համար՝ հաղթողի կամ հաղթողների ղեկավարությամբ
- Գիտահետազոտական նախագծեր
- 1-2-ամսյա աշխատակցություններ միջազգային կարևորագույն աստղագիտական կենտրոններում
- Միջոցառումների կազմակերպում
- Ուսանողական կրթաթոշակներ և այլն

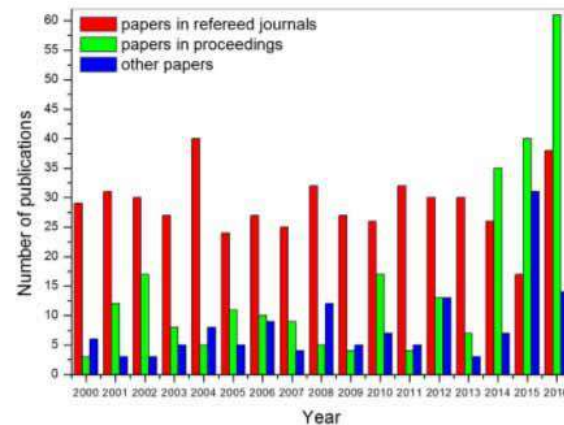
ԲԱ համացանցային կայքէջը

PUBLICATIONS BY THE BYURAKAN OBSERVATORY ASTRONOMERS IN 2000-2016

The publication lists are given according to the **ADS database**, however *Astrofizika* and *Astrophysics* (English translation of *Astrofizika*) have been merged, as well as Russian journals *Астрон. Ж. / Astron. Reports* and *Письма в Астрон. Ж. / Astron. Letters*. E-prints have been removed if later published in journals. Also, abstracts of papers presented in meetings have been removed if later published in proceedings. In addition, some publications absent in ADS have been added.

During the last 17 years (2000-2016), 81 Byurakan astronomers have published **894 papers** (yearly 52.6 in average), including **493 papers** (yearly 29.0 in average) in **37 refereed journals** (including *ApJ*, *AJ*, *A&A*, *MNRAS*, *ApSS*, *Astronomische Nachrichten*, *Astrophysics*, etc.), **247 papers in proceedings of 75 meetings** (including 60 in IAU symposia and colloquia and a few others at IAU GA Joint Discussions and Special Sessions), **42 electronic catalogs**, **22 books**, 35 e-prints, 37 abstracts, 6 papers in books, and 12 other papers. The year 2004 was the most productive with 40 papers in refereed journals. However, by the total number of papers 2016 was the best: 113 publications, including 38 in refereed journals.

Figure on the right: Distribution of the number of publications by BAO authors during 2000-2016. Papers in refereed journals, proceedings of meetings, and others are given separately.

PUBLICATION

BY ASTRONOMERS IN 2016 (113)

[All - 113](#), [Refereed Journals - 38](#), [Proceedings of Meetings - 6](#)

[Electronic Catalogs - 5](#), [Books - 4](#), [E-Prints - 4](#), [Papers in Books - 0](#), [Other Publications - 0](#)

#	Authors	Title	Publication	Short	Vol	Issue	Pages	Month	Year
782	Arshakian, T. G.; Ossenkopf, V.	Wavelet-based cross-correlation analysis of structure scaling in turbulent clouds	Astronomy & Astrophysics	A&A	585		id.A96	Jan	2016
783	Ter-Kazarian, G.	On the physical nature of the source of ultraluminous X-ray pulsations	Astrophysics & Space Science	ApSS	361		id.11	Jan	2016
784	Hakobyan, A. A.; Karapetyan, A. G.; Barkhudaryan, L. V.; Mamon, G. A.; Kunth, D.; Petrosian, A. R.; Adibekyan, V.; Aramyan, L. S.; Turatto, M.	Properties of 500 SNe and their 419 hosts (Hakobyan+, 2016)	VizieR On-line Data Catalog. Originally published in: 2016MNRAS.456.2848H	VizieR		J/MNRAS/456/2848		Feb	2016

ԲԱ համացանցային կայքէջը

ZTA 2.6m TELESCOPE
BYURAKAN ASTROPHYSICAL OBSERVATORY

Weather in Byurakan

MONDAY 3° -5° TUESDAY 4° -4° WEDNESDAY 5° -3° THURSDAY 5° -4°

[theweather.com](#) [info](#)

- Home
- Instrumentation and methods
- Applying for the time
- Schedule of current observations
- Schedule archive and Scientific report
- Acknowledge US

Description

The ZTA-2.6 telescope is the largest observational instrument of BAO. The telescope is located near vil. Byurakan at the altitude of 1406 m above sea-level. The coordinates of the site are longitude 40°20'29", latitude +44°16'29".

Main mirror diameter	260 cm
Mirror weight	4 tons
Mirror material	Sital
Mounting	Equatorial
Aperture ratio (D/F)	1:3.85
Primary focus	

Տնտեսական աշխատանքներ

Հյուրանոցի տանիքի վերանորոգում
Գլխավոր շենքի աստիճանավանդակի պատուհանները
Գլխավոր շենքի երկու հարկերի սանհանգույցները
Բնակելի թաղամասին մուտքին կից ավտոկայանատեղի
Նոր լաբորատոր շենքի տանիքի ներկում
Ճաշարանի և խանութի տանիքները
Ապակեդարանի վերանորոգում
Ապակեդարանի ջեռուցում
Գրապահոցի տեղափոխում
«Աստղային դարպասների» և մուտքի վերանորոգում
«Աստղային դարպասների» ճանապարհի ճաղաշարքի պատրաստում
Սարավանդի գլխավոր շենքի վերանորոգում
Սարավանդի գազաֆիկացում
Պարիսպների մասնակի վերանորոգում

Կազմակերպական / հանրային

ՄԱՄ տարածաշրջանային աստղագիտական կենտրոնի
գործառույթները: Սուսաննա Հակոբյան, Սոնա Ֆարմանյան,
Գոռ Միքայելյան

Հայկական աստղագիտական ընկերության գործառույթները
ԲԱ դրամաշնորհային ծրագրերի և համագործակցությունների
գրասենյակ: Ղեկավար, Անահիտ Սամսոնյան (H2020 Տիեզերքի
ոլորտի համակարգող), Սոնա Ֆարմանյան (կրթական և
հանրային ծրագրերի համակարգող)

ԲԱ մամուլի քարտուղար: Մարիամ Պետրոսյան

Հանրային կապերի գրասենյակ

Իրադարձությունների կազմակերպիչ

Այցելությունների կենտրոն և ծառայություն

ԲԱ թանգարան / Հայ աստղագիտության պատմության թանգարան

Աստղային դարպասների բացումը

ԲԱ համացանցային կայքէջը. Գոռ Միքայելյան

ԲԱ ֆեյսբուքյան էջը. Արթուր Հակոբյան, Մարիամ Պետրոսյան

Ֆինանսավորման աղբյուրները

1	ԲՅՈՒՋԵ	274700.5
1.1	Բազային ֆինանսավորում	227821.3
1.2	ԳՊԿ թեմատիկ ֆինանսավորում	25983.1
1.2	ԳՊԿ միջազգային ծրագրեր	2090.6
1.4	Երիտասարդ գիտաշխատողների աջակցության ծրագիր	750.0
1.5	Գիտական աստիճանի հավելավճարներ	9750.0
1.6	ԳՊԿ արդյունավետ գիտաշխատողների հավելավճարներ	3240.0
1.7	Ասպիրանտների կրթաթոշակ	737.5
1.8	Ասպիրանտների դեկավարման վճարներ	521.7
1.9	ԳԱԱ նվիրաբերություն	1862.8
1.10	ԳԱԱ գործուղումներ	908.5
1.11	ԳՊԿ գիտաժողովներ, միջոցառումներ	1035.0
2	ԱՐՏԱԲՅՈՒՋԵ	88162.2
2.1	Ծառայությունների մատուցման պայմանագրեր / Ռուսաստան	75563.1
2.2	Ծառայությունների մատուցում / այլ կազմակերպություններ	1617.3
2.3	Ծառայությունների մատուցում / ՄՏՄ-Ղ. Տեղեկում	480.0
2.4	Էքսկուրսիա	4796.1
2.5	Վարձակալություն	4111.8
2.6	Բնակարանների սպասարկում	160.0
2.7	Էլեկտրաէներգիայի փոխհատուցում	1423.9
2.8	Այլ եկամուտներ	10.0
	ԸՆԴԱՄԵՆԸ	362862.7

ԲԱ 2017թ. ծախսերը

1. Աշխատավարձ (11 ամիս)	209.817 մլն ՀՀԴ
այդ թվում քաղ. -իրավ. պայմանագրեր	19.580 մլն ՀՀԴ
2. Էլեկտրաէներգիա	17.489 մլն ՀՀԴ
3. Գազ	3.800 մլն ՀՀԴ
4. Տրանսպորտ	12.408 մլն ՀՀԴ
5. Գործուղումներ	5.863 մլն ՀՀԴ
6. Ներկայացուցչական ծախսեր	3.651 մլն ՀՀԴ
7. Համակարգչային տեխնիկա	3.700 մլն ՀՀԴ
8. Շինարարական ապրանքներ մլն ՀՀԴ	45.987
9. Տնտեսական ապրանքներ	11.330 մլն ՀՀԴ
10. Այլ ծախսեր	17.600 մլն ՀՀԴ
Ընդամենը	331.644 մլն ՀՀԴ

Գիտաշխատողների աշխատավարձը և ֆինանսավորման այլ աղբյուրները

- Բազային աշխատավարձ
- Գիտական աստիճանի համար տրվող հավելավճար
- ԳՊԿ թեմատիկ ֆինանսավորում
- ԳՊԿ միջազգային համագործակցության դրամաշնորհներ
- ՀՀ առավել արդյունավետ գիտնականներ
- ԲԱ առավել արդյունավետ երիտասարդ գիտնականներ
- ԲԱ դիտողական արխիվի նախագիծ
- Ռոսկոսմոսի պայմանագրով դիտումներ
- ԲԱ հավելավճարներ՝ 2.6մ դիտումներ, ՄԱՄ ԱԶՏԳ և այլ
- ANSEF դրամաշնորհներ
- Միջազգային այլ դրամաշնորհներ՝ H2020, ISTC և այլ
- Աստղաֆիզիկա հանդեսի հոդվածների հոնորարներ
- Հոդվածների հեղինակներին հատկացվող ԵԳԱԾ հոնորարներ
- ԲԱ/ՀԱԸ երիտասարդ աստղագետների տարեկան մրցանակ
- ԲԱ այցելությունների ընդունում

Խնդիրներ

- **ԲԱ ռազմավարությունը, դիտակաների ռազմավարությունը**
- **Մասնակցությունը միջազգային խոշոր ծրագրերին**
- **Ժամանակակից դիտողական սարքավորման պակասը**
- **Աստղադիտակաների ռազմավարությունը, 2.6մ աստղադիտակի անարդյունավետ աշխատանքը**
- **Երիտասարդ մասնագետների պակասը, կադրերի ներհոսքը**
- **Մասնագիտական խորհուրդը, դոկտորական և թեկնածուական պաշտպանություններ**
- **Որակյալ ինժեներների պակասը**
- **Ժամանակակից գիտական միջավայրի ստեղծումը**
- **Գիտության թերի ֆինանսավորումը**
- **Միջոցառումային գիտությունների թերի զարգացումը**
- **ԲԱ համացանցային կայքէջը**
- **ԲԱ շինությունների վերանորոգման կարիքը**
- **Աստղագիտ. կրթության հարցերը, (հայերեն) համացանցային էջեր**
- **Բարեփոխումների դանդաղ ընթացքը**

Գիտական գործունեության ամփոփ արդյունքներ

Դիտողական գիշերներ	70
Գրախոսվող հոդվածներ	25+
Հոդվածներ գիտաժողովների նյութերում	33+
Ժողովածուների խմբագրում	2
Ընդամենը հրապարակումներ	60+
Գիտաժողովներ և այլ միջոցառումներ	18
Մասնակցություն գիտաժողովներին և դպրոցներին	40
Զեկուցումներ	85
Սեմինարներ	27
Գիտաինժեներական անձնակազմի ժողովներ	5
ԳԽ նիստեր	10
Տնօրինության նիստեր	7
Աշխատանքային խորհրդակցություններ	32
Գործուղումներ	53
Գիտնականների այցելություններ	80
Նախագծեր և դրամաշնորհներ	9

A photograph of a tree-lined path in autumn. The path is covered in a thick layer of yellow fallen leaves. The trees on either side have yellow foliage, and the ground is also covered in yellow leaves. The text "Հնորհակալություն" is written in red at the bottom of the image.

Հնորհակալություն